МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

Психологічна наука і практика: сучасні виклики та допомога особистості у кризових умовах

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
10 квітня 2025 р.
Частина 1

PROCEEDINGS

of International Scientific and Practical Internet Conference
April 10, 2025
Part 1

Київ 2025 Kyiv

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

* * *

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

10 квітня 2025 року

PROCEEDINGS
of International Scientific and Practical Internet Conference

April 10, 2025

Частина 1

Part 1

Київ – 2025

Kyiv – 2025

УДК 159.923:616-036.81(082)
П 86

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 12 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти: *Кузікова Світлана Борисівна,* доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Котлова Людмила Олександрівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

П 86 **ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ** : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 10 квітня 2025 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова ; упоряд. : І. С. Булах, Л. М. Вольнова, Н. В. Гузій. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова Драгоманова, 2025. – Частина 1. – 443 с. електронне видання

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

У збірнику матеріалів конференції Частині 1 представлено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців актуальних проблем психологічної науки і практики; висвітлено наукові позиції авторів щодо аналізу інноваційних тенденцій та перспектив теоретичних досліджень у психології; визначено соціально-політичні детермінанти підтримки психологічного здоров'я особистості в сучасних умовах та засоби психологічної підтримки вирішення міжособистісних конфліктів; запропоновано перспективні підходи до використання технологій надання психологічної допомоги учасникам бойових дій, ветеранам й постраждалим внаслідок військової агресії рф, а також шляхів збереження психологічного благополуччя особистості в умовах воєнного стану в країні; обговорено продуктивні методи та стратегії психологічного консультування в кризових ситуаціях, а також психологічні інструменти діагностики, терапії, профілактики психосоматичних розладів.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, психологам-практикам.

УДК 159.923:616-036.81(082)

© Автори публікацій, 2025
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

УДК 159.947.5.072

Дьоміна Ганна, Ковальовська Анастасія
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА

Формування професійної ідентичності є важливим аспектом розвитку спеціалістів у сфері психології. Професійна ідентичність визначає рівень самоусвідомлення, мотивацію до роботи та здатність ефективно виконувати професійні обов'язки. У сучасних умовах, коли психологічна діяльність стає все більш затребуваною і складною, важливо розуміти, які фактори впливають на цей процес. У дослідженні розглянуто основні психологічні чинники, що визначають рівень сформованості професійної ідентичності психолога-практика. Особливу увагу приділено ролі професійної кризи, типу мотивації та рівню емоційного інтелекту як ключових елементів цього процесу.

Професійна ідентичність формується під впливом багатьох чинників, серед яких важливе місце посідають особистісні характеристики, соціальне середовище та професійний досвід. У сфері психологічної практики цей процес є особливо значущим, оскільки робота психолога передбачає не лише виконання професійних обов'язків, а й глибоке усвідомлення власної ролі у допомозі іншим людям. Відсутність чіткої професійної ідентичності може призводити до сумнівів у виборі професії, професійного вигорання та зниження ефективності роботи [2].

У дослідженні взяли участь 50 практикуючих психологів, для яких було проведено опитування за допомогою чотирьох методик [1; 3; 4]. Для оцінки рівня професійної кризи використовувалася методика В. В. Бойка, яка дозволяє визначити, наскільки респонденти відчувають втому, демотивацію та незадоволеність своєю роботою. Методика К. Замфіра у модифікації А. А. Реана допомогла оцінити тип мотивації респондентів, що є важливим показником їхнього професійного розвитку. Методика Г. У. Солдатової дала можливість визначити рівень професійної ідентичності, а тест Н. Холла використовувався для оцінки рівня емоційного інтелекту.

Результати дослідження показали, що більшість психологів (60%) мають повну професійну ідентичність. Це означає, що вони чітко усвідомлюють свою роль у професії, відчувають мотивацію до подальшого розвитку та не мають наміру змінювати професійну діяльність. Водночас 30% респондентів демонструють часткову професійну ідентичність, що свідчить про наявність сумнівів або тимчасових труднощів у професійній сфері. Найменша частка опитаних (10%) не має чіткої професійної

ідентичності, що може бути наслідком вигорання, недостатнього досвіду або особистісних кризових станів.

Аналіз рівня професійної кризи за методикою В. В. Бойка виявив, що 44% респондентів не мають виражених ознак професійної кризи, що є позитивним показником їхньої емоційної стійкості. Разом із тим 40% демонструють середній рівень кризи, що свідчить про наявність певного професійного напруження та потенційний ризик вигорання. Особливої уваги потребують 16% респондентів, які знаходяться в стані глибокої професійної кризи. Такі психологи часто відчувають демотивацію, втрату інтересу до роботи та емоційне виснаження, що може суттєво впливати на якість їхньої діяльності.

Тип мотивації також відіграє значну роль у процесі професійної ідентифікації. Внутрішня мотивація, яка була домінуючою серед респондентів (66%), є найбільш сприятливим фактором для формування професійної ідентичності, оскільки вона свідчить про зацікавленість самою діяльністю, а не зовнішніми стимулами. Зовнішня позитивна мотивація, яку продемонстрували 26% учасників, вказує на те, що для цих психологів важливими є матеріальні винагороди, соціальний статус або кар'єрне зростання. Однак 8% респондентів виявили зовнішню негативну мотивацію, що означає, що вони працюють через страх покарань або втрати роботи, що є тривожним сигналом та потребує подальшої уваги.

Рівень емоційного інтелекту, згідно з результатами тестування за методикою Н. Холла, також відіграє важливу роль у професійній діяльності психологів. Дослідження показало, що 54% респондентів мають високий рівень емоційного інтелекту, що сприяє ефективній взаємодії з клієнтами, управлінню емоціями та розвитку емпатії. 36% продемонстрували середній рівень, що вказує на потребу у додатковому розвитку навичок емоційного регулювання. 10% респондентів мають низький рівень емоційного інтелекту, що може негативно впливати на їхню роботу, особливо в кризових ситуаціях, які потребують високого рівня самоконтролю та емпатії.

Отримані результати дозволяють зробити важливі висновки щодо чинників, що впливають на розвиток професійної ідентичності психологів-практиків. По-перше, рівень професійної кризи безпосередньо корелює з рівнем професійної ідентичності: чим нижчий рівень кризи, тим вища ймовірність сформованої професійної позиції. По-друге, внутрішня мотивація є важливим стабілізуючим фактором, що сприяє усвідомленню своєї професійної ролі. По-третє, емоційний інтелект відіграє значну роль у психологічному благополуччі спеціаліста, оскільки здатність керувати власними емоціями та розуміти емоції інших допомагає знижувати рівень професійного стресу та вигорання.

Таким чином, для підтримки професійної ідентичності психологів-практиків необхідно створювати умови для розвитку внутрішньої мотивації, контролювати рівень професійної кризи та сприяти розвитку емоційного

інтелекту. Результати цього дослідження можуть бути корисними для освітніх закладів, професійних спільнот та організацій, що займаються підготовкою та підтримкою психологів у їхній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бойко В. В. Психологічні аспекти професійної кризи. Київ : Наукова думка, 2021. 350 с.
2. Дьоміна Г. А., Сидоренко О. Б. Роль перфекціонізму у формуванні професійної ідентичності майбутнього психолога. *Вчені записки Таврійського національного університету (ТНУ) імені В. І. Вернадського. Серія Психологія*. Том 34 (73). № 3. 2023. С. 19-25.
3. Замфір К. Мотивація та особистісний розвиток фахівця. Харків : Видавництво НТУ, 2019. 404 с.
4. Солдатова Г. У. Формування професійної ідентичності в психологічній практиці. Львів : Світ, 2020. 181 с.

УДК [159.98:331.54]:005-051

Жилко Олексій

Рівненський державний гуманітарний університет

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні умови розвитку економіки та суспільства ставлять перед менеджерами нові виклики, пов’язані з глобалізацією, цифровізацією та нестабільністю ринків. У таких обставинах професійна підготовка менеджерів не може обмежуватися лише технічними чи економічними знаннями – психологічна складова набуває вирішального значення. Менеджер у сучасних умовах відіграє ключову роль у досягненні організаційних цілей на всіх етапах управлінського процесу – від планування та організації до мотивації та контролю. До того ж, результативна діяльність менеджера сприяє зміцненню економічного потенціалу країни [3].

Актуальність теми зумовлена зростанням ролі емоційного інтелекту, лідерських якостей і здатності до адаптації в управлінській практиці. Менеджери сьогодні повинні не лише приймати стратегічні рішення, а й ефективно взаємодіяти з командами, клієнтами та партнерами, що вимагає високого рівня психологічної компетентності. У контексті швидких змін, таких як впровадження штучного інтелекту чи віддаленої роботи, психологічна підготовка стає ключовим фактором, що визначає